

**KIRJEITÄ
VAPAUDELLE**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

**KOULUJEN
KIRJEMARATON
2023**

MITÄ IHMISOIKEUDET OVAT?

Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.

- **YK:n ihmisoikeuksien julistus, 1. artikla**

Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille ihmisille, kaikkialla ja kaikkina aikoina. Niiden ytimessä on käsitys ihmisarvon yhtäläisyydestä ja loukkaamattomuudesta.

Ihmisoikeuksia ovat vain kaikkein tärkeimmät oikeudet. Ne ovat kaikki yhtä tärkeitä ja osa samaa kokonaisuutta.

Ihmisoikeuksien toteuttaminen on kaikkien tehtävä. Valtioita ihmisoikeudet velvoittavat oikeudellisesti ja yksilöitä ensisijaisesti moraalisesti. Kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa valtiot sitoutuvat kunnioittamaan, suojelemaan ja turvaamaan näitä oikeuksia.

ESIMERKIKSI:

Oikeus elämään, vapauteen ja turvallisuuteen

Oikeus syrjimättömyyteen

Kidutuksen kieltä

Sanan- ja mielipiteenvapaus

Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus

Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin

MIKÄ ON AMNESTY?

Maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, joka perustettiin vuonna **1961**.

Toimii yli **150** maassa, tukijoita yli **10 miljoonaa**.

Amnesty on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton.

Amnesty tutkii **vakavia ihmisoikeusloukkauksia** ja työskentelee niiden ehkäisemiseksi ja lopettamiseksi.

ROCKY MYERS

YHDYSVALLAT

Rocky Myers on tuomittu kuolemaan Yhdysvaltojen Alabamassa. Köyhissä oloissa kasvanut ja lapsena kehitysvammaiseksi todettu Rocky odottaa parhaillaan tuomionsa toimeenpanoa.

Eräänä yönä vuonna 1991, Decaturin kaupungissa Alabamassa pääasiallisesti mustien asuttamassa naapurustossa murhattiin valkoinen eläkeiässä ollut nainen. Rocky, joka itse on musta, asui kadun toisella puolella. Hänet tuomittiin murhasta, vaikka hänet murhapaikkaan kytkeneitä todisteita ei ollut, lukuun ottamatta uhrille kuulunutta VHS-videonauhuria. Tämän nauhurin Rocky on kertonut löytäneensä hylättynä kadulta.

Todistelu tuomioon johtaneessa oikeusprosessissa oli epäjohtonmukaista. On myös epäilty, että poliisi painosti todistajia, ja yksi avaintodistajista kertoi myöhemmin valehdelleensa.

Enemmistöltään valkoinen valamiehistö julisti Rockyn syylliseksi, mutta suositteli tuomioksi elinkautista vankeutta. Oikeudenkäyntiä johtanut tuomari langetti Rockylle kuitenkin kuolemantuomion. Tämänkaltainen valamiehistön päätöksen ylittäminen on nykyisin laitonta Alabamassa.

Rocky ei myöskään saanut jätettyä valitusta tuomiostaan määräaikaan mennessä, sillä hänen oikeudellinen edustuksensa oli tehotonta, ja häntä tuomion jälkeen edustanut asianajaja hylkäsi hänet.

**KIRJEITÄ
VAPAUELLE**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

JUSTYNA WYDRZYŃSKA

Justyna Wydrzyńska on ihmisoikeuspuolustaja Puolasta. Kansainväliseen aktivistiliikkeeseen kuuluva Justyna on tarjonnut tietoa ja tukea aborttia tarvitseville ihmisille. Hänet on tuomittu yhdyskuntapalveluun, sillä Puolassa abortti on lähes kokonaan kielletty.

Helmikuussa 2020 Justyna sai yhteydenoton Anialta (nimi muutettu). Ania oli raskaana, epätoivoinen, ja suhteessa, jossa joutui väkivallan kohteeksi. Hän sanoi kuolevansa mieluummin kuin jatkavansa raskauttaan. Itsekin väkivaltaa parisuhteessaan kokenut ja siitä selviytynyt Justyna tiesi, että hänen oli autettava. Hän lähetti Anialle postitse omia aborttipillereitään, mutta tämän kumppani sieppasi paketin ja otti yhteyttä poliisiin, joka takavarikoi pillerit.

Marraskuussa 2021 yleinen syyttäjä nosti Justynaa vastaan syytteen "abortissa auttamisesta". Maaliskuussa 2023 hänet todettiin syylliseksi ja tuomittiin kahdeksan kuukauden yhdyskuntapalveluun. Hänen asianajajansa ovat valittaneet tuomiosta.

Justynan tuomio on vaarallinen ennakkotapaus. Ilman hänen ja muiden aktivistien tarjoamaa tukea ja luotettavaa tietoa Anian kaltaiset ihmiset jäisivät yksin ja ilman turvallista aborttia.

KIRJEITÄ
VAPAUELLE

AMNESTY
INTERNATIONAL

SANAN- JA MIELIPITEENVAPAAUS

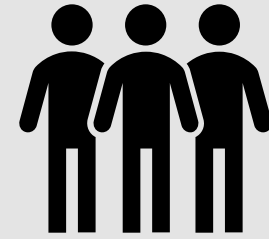
Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 19.

Sanan- ja mielipiteenvapaus takaa meille kaikille oikeuden pitää mielipiteitä ja ilmaista niitä vapaasti, ilman valtion puuttumista. Tähän vapauteen kuuluu oikeus ilmaista mielipiteitä mielenosoituksissa tai kirjoitusten, median, internetin tai taiteen avulla. Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeä oikeus kaikissa yhteiskunnissa. Tarvitsemme ajatusten vapaata vaihtoa, jotta mahdollisimman monet näkemykset tulevat kuulluiksi. Jos sanan- ja ilmaisunvapautta rajoitetaan, se vaikuttaa siihen, miten paljon saamme tärkeää tietoa ja miten oikeuksiamme kunnioitetaan. Ilman tätä oikeutta myös muita ihmisoikeuksia on vaikeampi puolustaa.

Ihmisoikeussopimukset sallivat rajoittaa sananvapautta vain rajatuissa tapauksissa. Useissa maissa esimerkiksi rasistinen tai muuten syrjivä puhe on laissa kielletty. Sananvapautta saa rajoittaa vain sellaisissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä. Välttämättömiä syitä voivat olla esimerkiksi ihmisten tai ihmisryhmien suojeleminen, kansallinen turvallisuus, yleinen järjestys, kansanterveys tai moraal.

OIKEUS YHDENVERTAISUUTEEN JA SYRJIMÄTTÖMYYTEEN

” Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta.

- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 2.

Meillä jokaisella on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun. Tämä tarkoittaa, että meillä kaikilla on oikeus kaikkiin ihmisoikeuksiin riippumatta siitä, miltä näytämme, mistä tulemme, mitä puhumme, teemme tai ajattelemme tai ketä rakastamme. Ketään ei saa syrjiä mistään henkilöön perustuvasta syystä. Syrjinnän kieltö tarkoittaa, että valtiolla on vastuu varmistaa, etteivät sen toimet suoraan tai välillisesti syrji mitään tiettyä ihmisryhmää tai aiheuta ihmisille enemmän haittaa kuin muille.

OIKEUS ELÄMÄÄN, HENKILÖKOHTAISEEN VAPAUTEEN JA TURVALLISUUTEEN

Kullakin yksilöllä on oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 3.

Meillä jokaisella on oikeus elämään sekä oikeus elää vapaana ja turvassa. Tämä tarkoittaa, että jokaisen elämää tulee kunnioittaa, eikä ketään saatappaa. Ilman oikeutta elämään muitakaan ihmisoikeuksia ei olisi. Ihmisen vapautta saa rajoittaa vain tarkoin määritellyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi rangaistuksena tietyistä rikoksista. Valtioiden tulee myös varmistaa, että jokaisella ihmisellä on mahdollisuus elää ilman pelkoa esimerkiksi väkivallasta tai muusta turvattomuudesta.

KIDUTUKSEN JA MUUN JULMAN KOHTELUN KIELTO

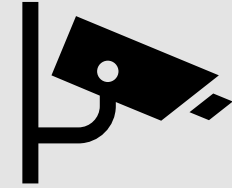
Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista julmasti, epäinhimillisesti tai alentavasti.

**- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus,
artikla 5.**

Meillä jokaisella on oikeus elää vapaana kidutuksesta ja muusta epäinhimillisestä kohtelusta. Kidutuksen kieltäminen on ehdoton, eikä siitä saa poiketa missään tilanteessa. Kidutus on vakava ihmisoikeusloukkaus, joka aiheuttaa uhrille voimakasta henkistä ja/tai ruumiillista kipua, kärsimystä ja nöyryytystä. Kidutukseksi tai muuksi julmaksi kohteluksi lasketaan myös esimerkiksi huonot vankilaolosuhteet, lääkäriin pääsyn estäminen, tarvittavien lääkkeiden kieltäminen ihmiseltä tai niiden pakotettu ottaminen.

OIKEUS YKSITYISYYTEEN

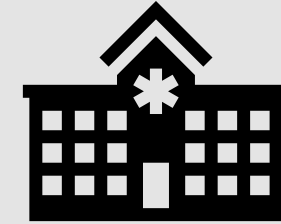

” Älköön mielivaltaisesti puututtako kenenkään yksityiselämään, perheeseen, kotiin tai kirjeenvaihtoon älköönkä loukattako kenenkään kunniaa ja mainetta. Jokaisella on oikeus lain suojaan sellaista puuttumista tai loukkausta vastaan.

- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 12.

Meillä jokaisella on oikeus yksityisyyteen. Tämä tarkoittaa, että saamme itse päättää mitä asioita jaamme muille itsestämme tai elämästämme. Se tarkoittaa myös, että valtio ei saa mielivaltaisesti puuttua päätöksiimme, jotka koskevat esimerkiksi kehoamme, ihmissuhteitamme tai henkilökohtaista elämäämme. Myöskään muut henkilöt eivät saa puuttua henkilökohtaisiin valintoihimme tai loukata itsemääräämisoikeuttamme.

OIKEUS TERVEYTEEN

”” Jokaisella on oikeus elintasoon, joka on riittävä turvaamaan hänen ja hänen perheensä terveyden ja hyvinvoinnin ravinnon, vaatetuksen, asunnon, lääkintähuollon ja välttämättömän yhteiskunnallisen huollon osalta. Jokaisella on myös oikeus turvaan työttömyyden, sairauden, tapaturman, leskeyden tai vanhuuden sekä muun hänen tahdostaan riippumatta tapahtuneen toimeentulon menetyksen varalta.

- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 25.

Meillä jokaisella on oikeus korkeimpaan mahdolliseen saavutettavissa olevaan terveydentilaan. Tämä tarkoittaa, että meillä on oikeus päästä lääkäriin ja saada tarvitsemaamme hoitoa. Meillä on myös oikeus saada riittävän ravitsevaa ruokaa, tarvittava vaatetus sekä muita ihmisarvoisen elämän perusasioita, jotta voimme elää mahdollisimman terveinä ja hyvinvoivina.

USEIN KYSYTTYÄ

Mitä tapahtuu, kun lähetän kirjeen?

Joskus saatat saada vastauksen, mutta näi ei tapahdu aina. Kirjeesi vaikuttaa silti.

Mitä teen, jos saan vastauksen?

Toivomme, että lähetät kopion saamastasi vastauksesta Amnestylle.

Onko vetoomuskirjeen kirjoittaminen omalla nimellä vaarallista?

Tuhannet ihmiset kirjoittavat kirjeitä, eikä kukaan tietääksemme ole joutunut sen takia vaikeuksiin.

MITEN SE TOIMII

Aktivistit yli **200 maasta**...

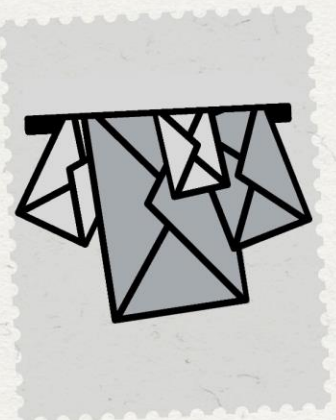
...osallistuvat erilaisiin **tapahtumiin** kahviloissa, kouluissa ja monissa muissa paikoissa...

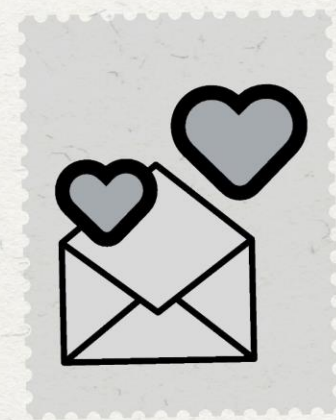
...missä tukijat **kirjoittavat** miljoonia kirjeitä, meilejä, twittejä ja vetoamuksia...

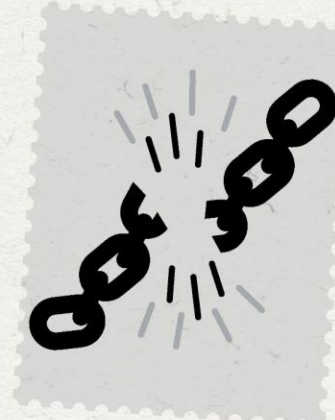
...kidutettujen, vangittujen, vaiennettujen ja turvapaikkaa vailla olevien **ihmisten** puolesta...

...ja **vetoavat** hallitukseen, ja päättäjiin...

...samalla kun osoittavat **tukeaan** näille ihmisille ja heidän perheilleen...

...ja **muuttavat** maailmaa vapauttamalla aktivisteja, tuomitsemalla kiduttajia ja korjaamalla alistavia lakeja.

**KIRJEITÄ
VAPAUELLE**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

**MITÄ KAMPANJALLA
ON SAAVUTETTU?**

MOSES AKATUGBA

Vuonna 2014 kouluissa toimittiin alaikäisenä kuolemaantuomitun ja kidutetun nigerialaisen Moses Akatugban puolesta. Viestejä Moseksen puolesta lähetettiin kansainvälisesti yli 800 000. Keväällä 2015 hänet vihdoon vapautettiin hänen vietettyään vankeudessa lähes kymmenen vuotta. Marraskuussa 2016 Moses vieraili Suomessa ja kävi myös hänen puolestaan kampanjoineessa koulussa.

KIRJEITÄ
VAPAUELLE

AMNESTY
INTERNATIONAL

VITALINA KOVAL

2018 lähes 400 000 ihmistä ympäri maailman vetosivat ukrainalaiseen Vitalina Kovaliin kohdistuneiden hyökkäysten tutkimiseksi. Kampanjan ansiosta naistenpäivänä 2019 Vitalina pystyi ensimmäistä kertaa kolmeen vuoteen järjestämään mielenilmauksen kotikaupungissaan ilman äärioikeiston häirintää. Kampanjan aikana Vitalina vieraili Suomessa ja tapasi kirjemaratonin osallistuneita oppilaita.

KIRJEITÄ
VAPAUELLE

AMNESTY
INTERNATIONAL

METU-PRIDEN PUOLUSTAJAT

Vuonna 2020 445 000 ihmistä ympäri maailman vetosivat turkkilaisten METU-yliopiston opiskelijoiden puolesta. Opiskelijat järjestivät vuonna 2019 rauhanomaisen mielenosoituksen, jolla he vastustivat yliopiston rehtorin kieltoa järjestää Pride-tapahtumia kampusalueella. Poliisi hajotti mielenosoituksen väkivalloin ja pidätti useita osallistujia.

Yliopistolla opiskeleita Melike Balkania, Özgür Gür ja 16 muuta opiskelijaa sekä yhtä yliopiston työntekijää vastaan nostettiin syytteet laittomasta kokoontumisesta ja hajaantumiskäskyn noudattamatta jättämisestä.

Melike Balkan, Özgür Gür ja 17 muuta vapautettiin syytteistä lokakuussa 2021!

KIRJEITÄ
VAPAUELLE

AMNESTY
INTERNATIONAL

**KIITOS KUN PUOLUSTIT
IHMISOIKEUKSIA!**